

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра обліку і аудиту

06-02-363М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

та завдання до організації практичних занять і самостійної
роботи з навчальної дисципліни **«Облік і звітність у банках»**
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІЕМ
Протокол № 8 від 28.04.2025 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки та завдання до організації практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни **«Облік і звітність у банках»** для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Павелко О.В. – Рівне : НУВГП, 2025. – 60 с.

Укладач:

Павелко О. В., д.е.н., професор кафедри обліку і аудиту.

Відповідальна за випуск: Позняковська Н. М., к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри обліку і оподаткування.

Керівник групи забезпечення спеціальності 071 «Облік і оподаткування»: Позняковська Н. М., к.е.н., доцент, в.о. завідувача кафедри обліку і оподаткування.

Попередні версії методичних вказівок: 06-02-278; 06-02-283.

ЗМІСТ

1.	Загальні положення.....	3
2.	Тематичний зміст дисципліни.....	5
3.	Теми та зміст практичних занять.....	6
4.	Методичні рекомендації та завдання до проведення практичних занять.....	7
5.	Завдання для самостійної роботи.....	46
6.	Термінологічний словник.....	49
7.	Рекомендована література.....	56

© О. В. Павелко, 2025

© НУВГП, 2025

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета дисципліни «Облік і звітність у банках» полягає у формуванні сучасної системи знань із теорії і практики ведення бухгалтерського обліку та складання звітності у банках.

Завдання навчальної дисципліни «Облік і звітність у банках»:

- вивчити теоретичні засади побудови обліку в банках;
- дослідити техніку документального оформлення операцій у первинних облікових документах;
- опанувати методику реєстрації облікової інформації у системі рахунків з використанням подвійного запису;
- навчитися формувати звітні форми за даними бухгалтерського обліку в банках.

Предмет навчальної дисципліни – банківські операції та результати їх здійснення.

Після вивчення дисципліни студенти

повинні знати:

- вимоги до організації обліку в банках;
- теоретичні засади побудови бухгалтерського обліку в банках;
- перелік основних реєстрів та форм звітності у банках;
- методику обліку в банках;
- механізм формування звітності у банках.

Студенти також

повинні вміти:

- складати первинні бухгалтерські документи та заповнювати на їх основі реєстри обліку;
- здійснювати необхідні розрахунки для реєстрації облікової інформації;
- складати типові бухгалтерські проведення;
- формувати звітність банківських установ за даними синтетичного і аналітичного обліку.

Вивчення дисципліни надасть можливість здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня оволодіти компетентностями, зокрема такими, як: проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов (ІК), а також:

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК03 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК04. Здатність працювати автономно

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

СК02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК07. Застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості

СК08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів

СК09. Здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування

СК10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків

Результати навчання: після вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

ПРН-03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності

ПРН-05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств

ПРН-06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності

ПРН-09. Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств.

ПРН-10. Розуміти теоретичні засади аудиту та вміти застосовувати його методи і процедури.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З КЛІЄНТАМИ БАНКУ

Тема 1. Загальні основи і принципи побудови бухгалтерського обліку в банках

Реформування бухгалтерського обліку в банках. Складові системи бухгалтерського обліку в банках. Операційна діяльність банків: сутність, організація та забезпечення. Облікова політика банку. Документування операцій у банках. План рахунків бухгалтерського обліку банків України.

Тема 2. Облік касових операцій

Організація роботи з готівкою в банках. Документальне оформлення касових операцій у банках. Облікове відображення касових операцій банків. Підкріплення каси банку готівкою.

Тема 3. Облік розрахункових операцій

Відкриття банками рахунків клієнтів та використання коштів за ними. Облікове відображення безготівкових розрахунків у банку. Загальні правила ведення обліку безготівкових розрахунків. Облік операцій при розрахунках платіжними інструментами. Розрахунки за допомогою систем дистанційного обслуговування. Облік розрахунків платіжними картками.

Тема 4. Облік операцій з кредитування

Сутність кредиту, його види. Бухгалтерський облік кредитних операцій. Облік доходів за кредитними операціями. Облік інших операцій кредитного характеру.

Тема 5. Облік депозитних операцій

Економічна сутність вкладів (депозитів) та їх класифікація. Облік вкладів (депозитів) на вимогу клієнтів банку. Облік строкових вкладів (депозитів) клієнтів банку. Облік залучених та розміщених депозитів на міжбанківському ринку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОБЛІК ВНУТРІШНЬОБАНКІВСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

Тема 6. Облік операцій з основними засобами та нематеріальними активами

Основні засади побудови обліку основних засобів банку. Облік операцій з основними засобами банку. Основи обліку нематеріальних активів банку. Облік операцій з нематеріальними активами банку.

Тема 7. Облік доходів і витрат

Сутність та визнання доходів і витрат банку. Види доходів і витрат банку. Методика обліку доходів і витрат банку. Облік фінансових результатів і розподілу прибутку

Тема 8. Складання фінансової звітності банків

Теоретико-методичні засади складання звітності. Загальні вимоги до складання фінансової звітності. Звіт про управління банків.

3. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Проведення практичних занять з дисципліни «Облік і звітність у банках» передбачає розгляд передбачених силабусом і прочитаних на лекціях тем та виконання практичних завдань (табл. 1).

Таблиця 1

Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин	
	ДФН	ЗФН
1.1.1. Практична робота 1. Опрацювання фундаментальної облікової моделі на прикладі банківських установ.	2	1
1.1.2. Практична робота 2. Формування кореспонденцій рахунків з обліку касових операцій, складання касових документів	2	1
1.1.3. Практична робота 3. Формування кореспонденцій рахунків з обліку розрахункових операцій, складання платіжних інструкцій	2	1
1.1.4. Практична робота 4-5. Методика та організація обліку кредитування юридичних та фізичних осіб.	4	1
1.1.5. Практична робота 6-7. Методика та організація обліку депозитних операцій. Розв'язування задач.	4	-
1.1.6. Практична робота 8. Методика та організація обліку операцій з основними засобами та нематеріальними активами. Типові проведення з придбання та продажу основних засобів та нематеріальних активів, нарахування амортизації.	2	1

1.1.7. Практична робота 9. Облік доходів і витрат, формування фінансових результатів. Розв'язування задач.	2	-
1.1.8. Практична робота 10. Складання фінансової звітності банків	2	1
Разом	20	6

4.МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

ТЕМА: «ОПРАЦЮВАННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ОБЛІКОВОЇ МОДЕЛІ НА ПРИКЛАДІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ»

План заняття:

1. *Реформування бухгалтерського обліку в банківській системі України. Система бухгалтерського обліку в банках.*
2. *Операційна діяльність у банках: організація та забезпечення. Документування операцій у банках.*
3. *Характеристика та особливості побудови плану рахунків бухгалтерського обліку в банках.*

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: вивчення студентами загальних засад побудови обліку у банках та оволодіння практичними навичками створення і використання фундаментальної облікової моделі на прикладі банків.

Завдання 1.1

Використовуючи облікові формули Звіту про фінансовий стан (балансу) та Звіту про фінансові результати, обчислити у розрізі банків грошову оцінку елементів фінансової звітності, дані яких не зазначено у таблиці (тис. грн).

Таблиця 1.1

Елементів фінансової звітності банків

Назви банків	Доходи	Витрати	Активи	Власний капітал	Зобов'язання	Чистий прибуток (збиток)
АТ «Сенс Банк»	35030	32090	95500	62500	?	?
АТ "Сітібанк"	?	35050	75900	?	32800	5010
АТ "Укресімбанк"	50600	?	?	65700	48900	10050
АБ "УКРГАЗБАНК"	?	60900	85900	?	40300	10090
АТ "ПУМБ"	90800	86900	?	77000	23000	?

Завдання 1.2

Скласти фундаментальну облікову модель, використовуючи дані про залишки за статтями балансу, та вказати номери рахунків, які призначені для обліку наведених даних.

Таблиця 1.2

Залишки за статтями балансу

№ з/п	Статті балансу	Сума, тис. грн.	Належність до активу, капіталу чи зобов'язань			Номер рахунку
			А	К	З	
1.	Депозити інших банків	24000				
2.	Статутний капітал	55000				
3.	Банкноти і монети в касі банку	10000				
4.	Прибуток поточного року	4000				
5.	Короткострокові вклади фізичних осіб	7000				
6.	Комп'ютерна техніка	12000				
7.	Кошти на кореспондентському рахунку банку в НБУ	27000				
8.	Кредити надані фізичним особам на поточні потреби	50000				
9.	Депозити в інших банках	17000				
10.	Кошти на поточних рахунках клієнтів	26000				

Завдання 1.3

Згрупувати рахунки в класи, розділи та групи і проставити їх нумерацію згідно з чинним планом рахунків.

Таблиця 1.3

Рахунки бухгалтерського обліку банків України

№ з/п	Назва рахунку	Клас	Розділ	Група	Рахунок
1.	Банкноти та монети в касі банку				1001
2.	Банкноти та монети в банкоматах				1004
3.	Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України				1200
4.	Кредити на поточні потреби, що надані фізичним особам, які обліковуються за амортизованою собівартістю				2203
5.	Кошти на вимогу суб'єктів господарювання				2600
6.	Строкові вклади (депозити) суб'єктів господарювання				2610
7.	Кошти на вимогу фізичних осіб				2620
8.	Основні засоби				4400
9.	Нематеріальні активи				4300
10.	Статутний капітал банку				5000
11.	Прибуток звітного року				5040
12.	Збиток звітного року				5041
13.	Рахунки філій, що відкриті в банку				3900
14.	Витрати майбутніх періодів				3500
15.	Строкові вклади (депозити) фіз. осіб				2630
16.	Кредити в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання, які обліковуються за амортизованою собівартістю				2063
17.	Нараховані доходи за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання, які обліковуються за амортизованою собівартістю				2068
18.	Нараховані доходи за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам, які обліковуються за амортизованою собівартістю				2208
19.	Банкноти та монети в касі відділень банку				1002
20.	Банкноти та монети в обмінних пунктах				1003

Завдання 1.4

Визначити складові активу, капіталу і зобов'язань, використовуючи дані про залишки за статтями Звіту про фінансовий стан (Балансу).

Таблиця 1.4

Залишки за статтями балансу

№ з/п	Статті балансу	Сума, тис. грн	Належність до активу, капіталу чи зобов'язань		
			А	К	З
1.	Банкноти та монети в касі банку	4139			
2.	Нараховані дивіденди за одержані банком депозити фізичних осіб	100			
3.	Статутний капітал	6988			
4.	Кореспондентський рахунок банку в НБУ	3906			
5.	Депозитні рахунки клієнтів	21483			
6.	Зобов'язання інших банків	32241			
7.	Кошти фізичних осіб	413			
8.	Цінні папери, емітовані в НБУ	964			
9.	Цінні папери в торговому портфелі	5453			
10.	Нараховані відсотки до сплати за отриманий в іншому банку кредит	958			
11.	Кредити надані	46196			
12.	Нараховані відсотки до сплати підприємствам за одержані ними кредити	730			
13.	Резерви переоцінки основних засобів	15806			
14.	Основні засоби	3925			
15.	Інші активи	576			
16.	Доходи майбутніх періодів	2082			
17.	Короткострокові кредити, отримані від НБУ	3567			
18.	Капітальні інвестиції за незавершеним будівництвом	10308			
19.	Поточні рахунки клієнтів	50456			
20.	Зобов'язання перед іншими банками	6585			

Завдання 1.5

Встановити відповідність між визначеннями понять (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Основні поняття за темою 1

№ з/п	Поняття	Визначення
1.	Первинний документ	Сукупність принципів, методів і процедур, що використовується банком для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності
2.	Операційний день	Уточнюють оцінку постійного балансового рахунку в бік зменшення і в балансі відображаються зі знаком мінус
3.	Облікова політика	Процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передавання інформації про операції банку зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень
4.	Операційна діяльність банку	Основний реєстр аналітичного обліку, що вміщує записи про операції, здійснені протягом операційного дня
5.	Бухгалтерський облік в банках	Частина робочого дня банку, протягом якої приймаються від клієнтів документи на переказ і документи на відкликання та можна, за наявності технічної можливості, здійснити їх оброблення, передавання та виконання.
6.	Контрарні регулюючі рахунки	Документ, який містить відомості про операцію. Це підстава для відображення операцій за балансовими та/або позабалансовими рахунками
7.	План рахунків	Сукупність технологічних процесів, пов'язаних з документуванням інформації за операціями банку, проведенням їх реєстрації у відповідних реєстрах, перевірці, вивірці та здійсненні контролю за операційними ризиками
8.	Особові рахунки	Частина операційного дня банку, протягом якої приймаються документи на переказ і документи на відкликання, що мають бути оброблені, передані та виконані цим банком протягом цього самого робочого дня. Тривалість встановлюється банком самостійно та закріплюється в його внутрішніх документах

Завдання 1.6

З'ясувати, про який принцип бухгалтерського обліку та фінансової звітності йдеться, і чи порушується він в кожному з наведених нижче випадків.

1) Фінансова звітність банку містить лише часткову інформацію про його фактичну діяльність.

2) У фінансовій звітності банку наведено інформацію про майно власників.

3) Банк щорічно суттєво змінює облікову політику, що впливає на інформацію, яка зазначається у фінансовій звітності.

4) У звітності банку відображено інформацію про активи та зобов'язання, виходячи із припущення про ліквідацію банку у найближчому майбутньому.

5) Доходи і витрати банку відображаються в обліку залежно від дати надходження або сплати грошових коштів, а доходи звітного періоду порівнюються із витратами минулих періодів.

Питання для обговорення:

1. Відколи банки працюють за реформованою системою обліку і чи триває процес реформування дотепер?

2. Які етапи реформування обліку у банках вам відомі? Охарактеризуйте їх.

3. Які підсистеми бухгалтерського обліку ви знаєте?

4. Охарактеризуйте підсистеми бухгалтерського обліку у банках.

5. Що становить собою операційна діяльність банків, і яким нормативним документом визначено засади її організації?

6. Що повинна забезпечувати операційна діяльність банків?

7. Які види банківських операцій вам знайомі?

8. Що є підставою для відображення банківської операції на рахунках бухгалтерському обліку?

9. Охарактеризуйте первинні документи банків.

10. Які обов'язкові реквізити повинні мати первинні та зведені облікові документи в паперовій/електронній формі?

11. Які основні складові облікової політики банку обов'язково мають розроблятися та затверджуватися?

12. Які функції головного бухгалтера банку?

13. Що таке план рахунків бухгалтерського обліку банків України, і коли його затверджено?

14. Скільки класів містить чинний план рахунків бухгалтерського обліку банків України, і як вони називаються?

15. Охарактеризуйте особливості плану рахунків бухгалтерського обліку банків України.

Література:

1. Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України від 04.07.2018 № 75 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0075500-18#Text> (дата звернення: 25.04.2025).

2. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III (зі змінами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. (дата звернення: 25.04.2025).

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-14-ВР (зі змінами). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14/> (дата звернення: 25.04.2025).

4. Про Національний Банк України : Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення: 01.01.2021).

5. Павелко О. В. Облік і звітність у банках : навч. посіб. [Електронне видання]. Рівне: НУВГП, 2022. 336 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/24616/> (дата звернення: 25.04.2025).

6. Скаско О. І., Сарахман О. М., Рябова О. В. Фінансовий облік в банках : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2024. 292 с.

7. Тютюнник С. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Облік у банках : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр освітньо- професійної програми «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Полтава : ПДАУ, 2023. 752 с.

Практичне заняття № 2

ТЕМА: «ФОРМУВАННЯ КОРЕСПОНДЕНЦІЙ РАХУНКІВ З ОБЛІКУ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ, СКЛАДАННЯ КАСОВИХ ДОКУМЕНТІВ»

План заняття:

1. Організація роботи з готівкою у банках.
2. Документальне оформлення касових операцій у банках.
3. Облік касових операцій банків.

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: практично ознайомити студентів з типовими проведеннями з обліку касових операцій.

Завдання 2.1

10 січня 202_ р. операційною касою банку ПАТ «Рівне-Банк» (МФО – 300099) здійснено низку операцій, наведених у табл. Залишок операційної каси банку станом на початок дня складає **100000 грн.** **Завдання:** скласти бухгалтерські проведення за змістом господарських операцій, поданих у табл. 2.1, та зазначити документ за кожною операцією; визначити залишок операційної каси станом на кінець дня. Для розв'язку задачі слід сформуванати журнал реєстрації господарських операцій каси банку.

Таблиця 2.1

Вихідні дані

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн	Дебет	Кредит	Документи
1.	Видано заробітну плату працівникам банку готівкою	30000			
2.	Видано аванс працівнику банку на господарські витрати	1000			
3.	Здано невикористаний залишок авансу на відрядження	500			
4.	Повернено кредит клієнтом-фізичною особою готівкою	50000			
5.	Поповнено поточний рахунок фізичної особи шляхом внесення готівки до каси банку	30000			
6.	Повернено з каси депозит фізичній особі	5000			
7.	Внесено строковий вклад (депозит) фізичною особою через касу банку	20000			
8.	Видано готівку підприємству з його поточного рахунку	15000			
9.	Прийнято готівку від фізичної особи для комунальних платежів	1000			

Завдання 2.2

30 січня 202_ р. операційною касою банку ПАТ «Рівне-Успіх» (МФО – 300111) здійснено низку операцій, наведених у табл. 2.2. Залишок каси банку станом на початок дня складає **50000 грн.**

Завдання: скласти бухгалтерські проведення за змістом господарських операцій, наведених у табл. 2.2, та зазначити документ за кожною операцією; визначити залишок операційної каси станом на кінець дня.

Таблиця 2.2

Вихідні дані

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Дебет	Кредит	Документ
1.	Внесено кошти підприємством для їх зарахування на рахунок	25000			
2.	Повернено депозит фізичній особі	39000			
3.	Видано довгостроковий кредит клієнту-фізичній особі	20000			
4.	Виплачено премію працівникам банку готівкою	10000			
5.	Сплачено фізичними особами комунальні платежі без відкриття рахунку	9000			
6.	Сплачено клієнтами комісію за послуги банку	100			
7.	Внесено вклад (депозит) фізичною особою	55000			
8.	Здано невикористаний залишок авансу на господарські витрати	450			

Приклад розв'язку практичного завдання.

29 січня 202_ р. операційною касою банку ПАТ «Рівне-Банк» (МФО – 300023) здійснено низку операцій, наведених у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Вихідні дані для виконання задачі

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.
1.	Видано готівку з каси банку як підкріплення безбалансового відділення	7000
2.	Видано аванс працівнику банку на господарські витрати	200
3.	Здано невикористаний залишок авансу на відрядження працівником банку	70
4.	Повернено короткостроковий кредит клієнтом-фізичною особою	5000

Залишок операційної каси банку станом на початок дня – 11.01.202_р. складає **80000 грн.**

Завдання:

- 1) скласти бухгалтерські проведення за змістом господарських операцій та зазначити документ за кожною операцією;
- 2) визначити залишок операційної каси на кінець дня.

Розв'язання:

Таблиця 2.4

Журнал реєстрації операцій каси банку ПАТ «Укрсоцбанк»

Дата	Зміст господарської операції	Сума	Кореспонденція рахунків		Документ
			Дебет	Кредит	
29.01	Видано готівку з каси банку як підкріплення безбалансового відділення	1000	1007 «Банкноти та монети в дорозі»	1001 «Банкноти та монети в касі банку»	Прибутково-видатковий касовий ордер
29.01	Видано аванс працівнику банку на господарські витрати	500	3551 «Аванси працівникам банку на господарські витрати»	1001 «Банкноти та монети в касі банку»	Видатковий касовий ордер
29.01	Здано невикористаний залишок авансу на відрядження працівником банку	10	1001 «Банкноти та монети в касі банку»	3550 «Аванси працівникам банку на витрати з відрядження»	Прибутковий касовий ордер
29.01	Повернено кредит клієнтом-фізичною особою	10000	1001 «Банкноти та монети в касі банку»	2203 «Кредити на поточні потреби, що надані фізичним особам, які обліковуються за амортизованою собівартістю»	Платіжна інструкція на переказ готівки

Рахунок 1001

«Банкноти та монети в касі банку» (грн)

Сальдо на початок 11.01.202__р. – 80000 грн.	
3) 100	1) 1000
4) 10000	2) 500
Оборот по дебету – 10100	Оборот по кредиту – 1500
Сальдо на кінець 11.01.202__р. – 88600 грн.	

Отже, залишок операційної каси ПАТ «Рівне-Банк» станом на кінець дня становить **88600 грн.**

Завдання 2.3

Сформувати грошовий чек, якщо 07.04.202__ р. касиру ТзОВ «Рівнебудальянс» Павелко Ользі Віталіївні (паспорт СР 502834, що виданий Рівн. МВ УМВС України в Рівн. Обл.05.01.2003 р.) доручено отримати готівку в АБ «Укргазбанк» (UA380000026001010030007657898) з метою виплати заробітної плати працівникам за січень у сумі 5000,00 грн. Керівник ТзОВ «Рівнебудальянс» – Кравчук І.В., головний бухгалтер – Філіпова Н.М, операціоніст – Грицюк Ю.В., начальник операційного відділу – Ільчук А.П., касир – Мельник І.І.

Завдання 2.4

До банку здано зношену і пошкоджену банкноту номіналом 100 доларів. **Завдання:** проаналізувати розв'язок задачі.

№ з/п	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума	Документ
1.	Взято на позабалансовий облік зношену банкноту	9830 «Документи і цінності, прийняті на інкасо»	991 «Контррахунки для рахунків розділів 96 – 98»	100 дол.	«Заява про приймання на інкасо банкнот іноземних держав», «Реєстр заяв»
2.	Відображено комісію банку	1001	6399 «Інші операційні доходи» або 6510 «Комісійні доходи від розрахунково-касового обслуговування клієнтів»	100 дол.*10% =10 дол. 10дол.*41 =410 грн.	Квитанція 377-к
3.	Відправлено до Головного банку зношену і пошкоджену банкноту	9831 «Документи і цінності, відправлені на інкасо»	9830 «Документи і цінності, прийняті на інкасо»	100 дол.	Мем. ордер
4.	Зараховано відшкодування на рахунок	1200	2809 «Інша дебіторська заборгованість за операціями з клієнтами банку»	100 дол.	Банківська виписка, мем.ордер
5.	Видано клієнту нову банкноту	2809	1001 «Банкноти та монети в касі банку»	100 дол.	Квитанція 377-к

Завдання 2.5

З інкасаторських сумок банком було зараховано проінкасовану грошову виручку на поточні рахунки таких клієнтів: фізичної особи-підприємця Антошкіна В.В. у сумі 25 000 грн; магазину «Стильний одяг» у сумі 11000 грн.; магазину «Морські делікатеси» у сумі 12500 грн. У процесі перерахунку, було встановлено, що фактична сума готівки фізичної особи-підприємця Антошкіна В.В. становила 24990 грн., магазину «Стильний одяг» - 11000 грн., магазину «Морські делікатеси» - 12550 грн.

Завдання: проаналізувати розв'язок задачі.

№ з/п	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума
1.	Антошкін В.В.	1005	2600	25000
		2600	1005	10
		1001	1005	24990
2.	Магазин «Стильний одяг»	1005	2600	11000
		1001	1005	11000
3.	Магазин «Морські делікатеси»	1005	2600	12500
		1005	2600	50
		1001	1005	12550

Завдання 2.6

3.03. 202_ р. банк придбав в НБУ на умовах попередньої оплати 10 ювілейних золотих монет «Скорпіон» номіналом 2 гривні за ціною 2000 грн. за монету. 16.03.202_ р. банк отримав придбані в НБУ ювілейні монети. 19.03.202_ р. банк реалізував за готівку 1 монету за ціною 2500 грн. **Завдання:** проаналізувати розв'язок.

№ з/п	Зміст операції	Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5
1.	Перераховано попередню оплату для НБУ	1819 «Інша дебіторська заборгованість за операціями з банками»	1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»	20000
2.	Отримано придбані монети	1001	1819 «Інша дебіторська заборгованість за операціями з банками»	2*10=20
		3500 «Витрати майбутніх періодів»	1819 «Інша дебіторська заборгованість за операціями з банками»	20000-20=19980

1	2	3	4	5
3.	Реалізовано монети	1001	2909 «Інша кредиторська заборгованість за операціями з клієнтами банку»	2500
		2909	1001	2
		2909	3500 «Витрати майбутніх періодів»	1998
		2909	6399 «Інші операційні доходи»	500

Завдання 2.7

Встановити відповідність між визначеннями понять (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Основні поняття за темою 2

№ з/п	Поняття	Визначення
1.	Операційна каса	Частина робочого дня банку (філії, відділення) після закінчення операційного часу, уключаючи роботу у вихідні та святкові дні, протягом якої здійснюються касові операції з їх відображенням в обліку не пізніше наступного операційного дня
2.	Каса банку	Касовий вузол банку (філії, відділення), у якому здійснюються касові операції
3.	Операційний час	Платіжні операції, операції банку з обміну не придатних до обігу банкнот (монет) та вилучених з обігу на придатні до обігу банкноти (монети), банкнот на монети, монет на банкноти, банкнот (монет) одного номіналу на банкноти (монети) іншого номіналу, вилучення з обігу сумнівних банкнот (монет), валютно-обмінні операції та операції з банківськими металами, з пам'ятними та інвестиційними монетами, сувенірною та супутньою продукцією, а також операції з приймання на інкасо банкнот іноземної валюти та чеків в іноземній валюті, інших цінностей, які обліковуються на балансових та позабалансових рахунках
4.	Касові операції	Частина операційного дня банку, протягом якої приймаються документи на переказ і документи на відкличання, що мають бути оброблені, передані та виконані цим банком протягом цього самого робочого дня
5.	Післяопераційний час	Сукупність операційних кас банку, його філій, відділень, пунктів обміну іноземної валюти, а також програмно-технічних комплексів самообслуговування (ПКТС) та банкоматів

Питання для обговорення:

1. Сформулюйте визначення операційної каси.
2. Який час роботи каси банку називається післяопераційним?
3. Сформулюйте визначення сховища цінностей.
4. Яким нормативним документом визначаються загальні вимоги до оформлення касових документів банків?
5. Які існують прибуткові і видаткові касові документи?
6. Яким є термін чинності грошового чека?
7. Коли використовуються прибутково-видаткові ордери?
8. Що обліковується на рахунках **1001** та **1002**?
9. Яким проведенням відображається внесення коштів підприємством на поточний рахунок?
10. Як визначається залишок каси станом на кінець дня?

Література:

1. Інструкція про порядок організації касової роботи банками та проведення платіжних операцій надавачами платіжних послуг в Україні : Постанова Правління НБУ від 25.09.2018 № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103500-18#Text> (дата звернення: 20.04.2025).

2. Павелко О. В. Облік і звітність у банках : навч. посіб. [Електронне видання]. Рівне : НУВГП, 2022. 336 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/24616/> (дата звернення: 25.04.2025).

3. Скаско О. І., Сарахман О. М., Рябкова О. В. Фінансовий облік в банках : навч. посіб. Львів, 2024. 292 с.

4. Тютюнник С. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Облік у банках : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр ОП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Полтава : ПДАУ, 2023. 752 с.

5. Положення про організацію бухгалтерського обліку в банках України: Постанова Правління НБУ 04.07.2018 № 75. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0075500-18#Text> (дата звернення: 25.04.2025).

Практичне заняття № 3
ТЕМА: «ФОРМУВАННЯ КОРЕСПОНДЕНЦІЙ РАХУНКІВ З
ОБЛІКУ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ, СКЛАДАННЯ
ПЛАТІЖНИХ ІНСТРУКЦІЙ»

План заняття:

1. Відкриття банками рахунків клієнтів.
2. Використання коштів на поточних рахунках клієнтів.

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: практично ознайомити студентів з типовими проведеннями з обліку розрахункових операцій. Визначення залишку на поточному рахунку суб'єкта господарювання.

Завдання 3.1

Поточний рахунок ТзОВ «Успіх» за номером 2600101300088 відкрито у ПАТ КБ «Успіх-Рівне» (МФО – 395299). Залишок за поточним рахунком на початок дня – 09.09.202_р. – **55000 грн.**

Завдання: скласти бухгалтерські проведення за операціями банку; зазначити документ за кожною операцією; визначити залишок за рахунком клієнта на кінець дня – 09.09.202_р., якщо впродовж операційного дня за рахунком клієнта було здійснено наступні операції (табл. 3.1). Для розв'язку задачі сформувані журнал реєстрації господарських операцій каси банку.

Таблиця 3.1

Вихідні дані

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Дебет	Кредит	Документи
1	2	3	4	5	6
1.	Сплачено податок на доходи фізичних осіб	3000			
2.	Сплачено єдиний соціальний внесок	5000			
3.	Внесено кошти підприємством на поточний рахунок як невикористані на виплату заробітної плати	9000			
4.	Відображено банком комісійні	100			
5.	Перераховано комісійні банку	100			

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6
6.	Перераховано кошти для вкладу на депозит у даному банку строком на 3 місяці	7500			
7.	Підприємству надійшов аванс на поточний рахунок від генпідрядника, що обслуговується в тому ж банку	25000			
8.	Оплачено вартість палива постачальнику, що обслуговується в ПАТ «Фінанси та кредит»	7000			
9.	Внесено підприємством невикористаний підзвітною особою залишок авансу до каси банку з метою їх зарахування на рахунок	400			

Завдання 3.2

Поточний рахунок ТзОВ «Креатив» за номером 2600222300099 відкрито у ПАТ КБ «Рівне-Банк» (МФО – 355888). Залишок за поточним рахунком на початок дня – 10.01.202_р. – **100000 грн.**

Завдання:

- 1) скласти бухгалтерські проведення за операціями банку;
- 2) зазначити документ за кожною операцією;
- 3) визначити залишок за рахунком клієнта на кінець дня – 10.01.202_р., якщо впродовж операційного дня за рахунком клієнта було здійснено наступні операції (табл. 3.2). Для розв’язку задачі сформувати журнал реєстрації господарських операцій каси банку.

Таблиця 3.2

Вихідні дані

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Дебет	Кредит	Документи
1.	Перераховано кошти підприємству, що обслуговується у банку «Банк Форум» за придбані товари	15000			
2.	Надійшли кошти від покупця, який обслуговується в цьому ж банку	5000			
3.	Отримано готівку до каси підприємства з метою виплати відрядних працівникам	800			

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4	5	6
4.	Відображено банком комісійні у складі доходів від розрахунково-касового обслуговування клієнтів	10			
5.	Перераховано комісійні банку	10			
6.	Отримано довгостроковий кредит у поточну діяльність	55000			
7.	Повернено на поточний рахунок кошти з довгострокового вкладу	22090			
8.	Сплачено до бюджету ПДВ	6280			
9.	Надійшли кошти від покупця, який обслуговується в банку «Крейзі-Банк»	17990			
10.	Надійшли кошти від банку за користування вільними залишками	10			

Завдання 3.3

Скласти платіжне доручення, з допомогою якого клієнт банку ПАТ КБ «ПриватБанк» здійснює перерахування коштів з поточного рахунку за придбані паливно-мастильні матеріали (ПММ).

Таблиця 3.3

Вихідні дані для формування платіжної інструкції

№ з/п	Назва реквізиту	
1.	Номер платіжного доручення	1
2.	Дата складання	01.12.202_
3.	Назва клієнта банку	ПАТ «Облік»
4.	Назва постачальника ПММ	ПрАТ «Креатив»
5.	Код за ЄДРПОУ клієнта банку	23082263
6.	Код за ЄДРПОУ постачальника ПММ	86082263
7.	Банк постачальника ПММ	ПАТ «Рівне-Банк»
8.	МФО ПАТ «ПриватБанк»	333391
9.	МФО банку постачальника ПММ	333325
10.	Номер поточного рахунку клієнта банку	UA 59 351005 00000 2620 1111 11 1111
11.	Номер поточного рахунку постачальника ПММ	UA 58 421005 00000 2620 1111 11 1122
12.	Дата одержання платіжного доручення банком	02.12.202_
13.	Дата проведення платіжного доручення банком	02.12.202_
14.	Сума перерахування, грн. (в т.ч. ПДВ)	36000
15.	Керівник клієнта банку	Панько О.О.
16.	Головний бухгалтер клієнта банку	Климчук Н.О.
17.	Керівник постачальника ПММ	Войтків О.Є.
18.	Головний бухгалтер постачальника ПММ	Маслюк О.Л
19.	Операціоніст ПАТ КБ ПриватБанк	Кричун О.Т.
20.	Керівник ПАТ КБ ПриватБанк	Величко Ю.А.

Приклад платіжної інструкції

Платіжна інструкція № 160		"17" березня 2023 р.	"17" березня 2023 р.
		Дата складання	Дата валютування
Платник	ПрАТ "Рівнебуд"		
Код платника	01273310	Рахунок платника	UA063204780000000002600191133
Унікальний ідентифікатор платника			
Надавач платіжних послуг платника	АБ "УКРГАЗБАНК"		
Фактичний платник			
Код фактичного платника			
Унікальний ідентифікатор фактичного платника			
Отримувач	ТОВ "Компанія Епіграф"		
Код отримувача	33872019	Рахунок отримувача	UA283006140000026004500050383
Унікальний ідентифікатор отримувача			
Надавач платіжних послуг отримувача	АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"		
Фактичний отримувач			
Код фактичного отримувача			
Унікальний ідентифікатор фактичного отримувача			
Сума	7 392,60		
Сума словами	Сім тисяч триста дев'яносто дві гривні 60 копійок		
Призначення платежу	Оплата за тмц зг. рах. №СФ-0056689 від 17.03.2023р. ПДВ 20% - 1232.10 грн.		
Додаткові реквізити			

Місце печатки платника (за наявності)

"17" березня 2023 р. 10:42:19

Дата прийняття до виконання

Підписи платника

"17" березня 2023 р.

Дата виконання

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
АКЦІОНЕРНИЙ БАНК "УКРГАЗБАНК"
Код банку 320478
Сфоровано засобом системи дистанційного
обслуговування

Сертифікат: 011DEP
Підписував: Лозичник Олександр Володимирович
Дієсний до: 16.09.2023

Документ підписано електронним підписом

Підпис надавача платіжних послуг

Сертифікат: 011F10
Підписував: Білонська Ганна Адамівна
Дієсний до: 16.09.2023

Завдання 3.4

Завдання: скласти бухгалтерські проведення за даними банківської виписки ПП «Креатив», що обслуговується у відділенні АБ «Укргазбанк» (табл. 3.4).

Довідкова інформація:

АБ «Укргазбанк», МФО 320478

ПП «Креатив», ЄДРПОУ 01273322

Виписка по рахунку № 2600191144 з 13.03.202__ р. по 13.03.202__р.

Дата попередньої операції: 12.03.20__р.

Вхідний залишок: 5155,50 грн.

Валюта: 980 гривня.

Таблиця 3.4

Банківська виписка

Номер докум.	Дебет	Кредит	Реквізити кореспондента		Призначення платежу
			МФО	Назва	
1	2	3	4	5	6
6244_1		8000,00	320147	ЄДРПОУ 23697280 10020115 Каса без балансового відділення	Зарахування готівкової виручки
1196		6600,00	320478	ЄДРПОУ 34580727 ТзОВ «Міськжитло»	Аванс на виконання будівельних робіт згідно дог. 25 від 25.02.2_ р. в т.ч. ПДВ - 1100,00
845	3000,00		320478	ЄДРПОУ 23697280 10020115 Каса без балансового відділення	Видача по чеку. Аванс за березень 202_ р.
6244_1	30,00		320478	ЄДРПОУ 23697280 6110100721152	Плата за касове обслуговуванн я по рах. згідно з договором «Стандарт»
58	130,00		830017	ЄДРПОУ 21098440 37195101001717 Управління ПФУ в м. Рівне	*, 101; ; ЄСВ нарах. на аванс за березень 202_ р.
59	500,00		830017	ЄДРПОУ 23697280 3719408300017 м. Рівне	*, 101; ; ПДФО із авансу за березень 202_ р.
60	3600,00		380009	ЄДРПОУ 35658872 2600212542 ПП «Майстер»	Оплата за БМР зг. рах. 15 від 12.03.202_ р. у т.ч. ПДВ- 600грн.

Питання для обговорення:

1. Яким документом визначено порядок відкриття банками рахунків клієнтів, використання коштів за ними і порядок їх закриття?
2. Який документ визначає порядок обліку банками України операцій з використанням платіжних карток внутрішньодержавних та міжнародних платіжних систем під час здійснення оплати вартості товарів, проведення операцій через банківські автомати через операційну касу банку під час розрахунків між членами міжнародних платіжних систем?
3. Що означає «ембосовані» алфавітно-цифрові дані на платіжній картці?
4. Яким чином банк-еквайр відображає операції з внесення готівкових коштів через банкомат для зарахування на поточні рахунки клієнтів?
5. Як банк відображає в бухгалтерському обліку сплату/отримання комісійної винагороди за послуги за розрахунковими операціями з використанням платіжних карток?
6. Яким є призначення платіжної інструкції?
7. Сформуйте визначення поняття «бенефіціар».
8. Який банк вважається авізуючим?

Література:

1. Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків : Постанова Правління НБУ від 29.07.2022 № 162. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22#Text> (дата звернення: 21.04.2025).
2. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг : Постанова Правління НБУ від 29.07.2022. № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text> (дата звернення: 21.04.2025).
3. Павелко О. В. Облік і звітність у банках : навч. посіб. [Електронне видання]. Рівне : НУВГП, 2022. 336 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/24616/> (дата звернення: 25.04.2025).

4. Скаско О. І., Сарахман О. М., Рябкова О. В. Фінансовий облік в банках : навч. посіб. Львів, 2024. 292 с.

5. Тютюнник С. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Облік у банках : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр ОП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Полтава : ПДАУ, 2023. 752 с.

Практичне заняття № 4-5

ТЕМА: «МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ КРЕДИТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ»

План заняття:

1. *Сутність кредиту, його форми.*
2. *Бухгалтерський облік операцій з кредитування суб'єктів господарювання.*

Кількість годин: 4 год.

Мета заняття: Формування професійних умінь і навичок студентів зі складання типових проведення з обліку операцій з кредитування юридичних осіб.

Завдання 4.1

ПАТ КБ «Креатив-Банк» (МФО–305299) надав кредит ТЗОВ «Успіх» на закупівлю матеріалів, що використовуються для здійснення основної діяльності. Дата укладання кредитного договору – 01.02.202_ р. Основна сума кредиту 100 000 грн. Дата зарахування коштів на поточний рахунок ТЗОВ «Успіх» – 2600101300023, що обслуговується в у ПАТ КБ «Креатив-Банк» – 01.03.202_ р. Одноразова комісія банку – 2000 грн. Ставка кредиту – 28% річних. Термін дії – 3 місяці. Погашення номіналу кредиту – 01.06.202_ р. Проценти нараховуються за методом факт/факт 25 числа поточного місяця за весь місяць та сплачуються в останній день поточного місяця.

Завдання: відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку ПАТ КБ «Креатив-Банк», зазначити необхідні документи. Для розв'язку задачі слід сформулювати журнал реєстрації господарських операцій банку (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Журнал реєстрації господарських операцій банку

Дата	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума	Документ

Завдання 4.2

Кредитним договором, що укладено між ПАТ КБ «Рівне-банк» та ТОВ «Сяйво» 01.10.202_ р., визначено ліміт овердрафту за поточним рахунком на суму 20 000 грн. 25.10.202_ р. ТОВ «Сяйво» перерахувало кошти ПрАТ «Дельта», що обслуговується в банку ПАТ КБ «Фінанси та кредит» у сумі 120 000 грн., хоча залишок на рахунку становив 110 000 грн. Нарахування відсотків за овердрафтом відбувається в останній день поточного місяця. Заборгованість за овердрафтом та за відсотками за умовами договору має сплачуватись з першого по п'яте число місяця наступного за їх використанням. Проценти нараховуються за методом 30/360, процентна ставка становить 20% річних.

Завдання: відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку ПАТ КБ «Рівне-банк» за період з першого жовтня по шосте листопада, якщо п'ятого листопада клієнтом не було сплачено ані відсотки за користування овердрафтом, ані заборгованість за ним.

Завдання 4.3

ПАТ КБ «ПриватБанк» надав кредит ПП «Креатив» в інвестиційну діяльність. Дата укладання кредитного договору – **03.04.202_ р.** Основна сума кредиту – **200 000 грн.** Дата зарахування коштів на поточний рахунок ПП «Креатив», що обслуговується у ПАТ КБ «ПриватБанк», – **03.04.202_ р.** Одноразова комісія банку – **3000 грн.** Ставка кредиту – **18,5 %** річних. Термін дії – **3 місяці.** Погашення номіналу кредиту – **03.07.202_ р.** Проценти нараховуються за методом «30/360» **в останній день поточного місяця** за весь місяць і сплачуються також **в останній день поточного місяця.**

Завдання: відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку ПАТ КБ «ПриватБанк», зазначити необхідні документи. Для розв'язку задачі слід сформувати журнал реєстрації господарських операцій банку за запропонованим зразком (табл. 6.1).

Завдання 4.4

ПАТ КБ «Фарт-Банк» (МФО–305299) 01.04.202_ р. надав короткостроковий кредит фізичній особі Єрмакові О.О. на поточні потреби. Основна сума кредиту 50 000 грн.

Одноразова комісія банку – 500 грн. Ставка кредиту – 24 % річних. Термін дії – 3 місяці. Погашення номіналу кредиту – 01.07.202_ р. Проценти нараховуються за методом факт/факт 30 числа поточного місяця за весь місяць та сплачуються в останній день поточного місяця.

Завдання: відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку ПАТ КБ «Фарт-Банк», зазначити необхідні документи. Для розв’язку задачі слід сформувати журнал реєстрації господарських операцій банку.

Завдання 4.5

1 квітня 202_ р. банк видав кредит фізичній особі на купівлю будинку в сумі 75000 під 18 % річних на 2 роки шляхом перерахування на платіжну картку. Сплата процентів за кредит здійснюється щомісячно, база нарахування – факт/365. Поручка за договором становить 75000 грн. Забезпечення кредиту – будинок, його вартість – 200000 грн. По закінченню терміну дії кредитної угоди кредит був пролонгований на 364 дні (згідно з укладеною додатковою угодою до кредитного договору), підвищено суму кредиту на 37500 грн. і збільшено ставку кредиту на 1 %.

Завдання: скласти бухгалтерські проведення за операціями банку за квітень-травень 202_ р., квітень-травень 202_+1 р. і квітень 202_+2р. і вказати документи, що формуються під час виконання відповідних операцій.

Завдання 4.6

1.06.2024 р. банк видав готівкою споживчий кредит фізичній особі у сумі 12 000 грн. терміном 2 місяці. Процентна ставка за кредитом співпадає із ринковою ставкою і становить 28 % річних, а щомісячна комісія від первинної суми кредиту – 1,25% в місяць. Метод визначення кількості днів – факт/факт. Проценти, комісійні та заборгованість за кредитом сплачуються щомісяця з 1 по 5 число місяця, наступного за звітним, згідно з графіком (табл. 4.2)

Кредит був наданий без застави.

Завдання: проаналізувати розв’язок завдання.

Таблиця 4.2

Графік погашення кредиту, процентів та комісійних

Дата	Сума нарахованих процентів	Виплата заборгованості за кредитом, грн	Сума нарахованих комісійних, грн	Платіж всього, грн	Залишок заборгованості за кредитом, грн
1.06.2024 р.	0	0	0	0	12000
30.06.2024 р.	276,16	6000	150	6426,16	6000
31.07.2024 р.	142,68	6000	150	6292,68	0
Всього	418,84	12000	300	12718,84	-

Таблиця 4.3

Журнал реєстрації господарських операцій

Дата	Зміст	Дебет	Кредит	Сума
1	2	3	4	5
01.06.2024 р	Видача банком короткострокового споживчого кредиту фізичній особі	2203 «Кредити на поточні потреби, що надані фізичним особам, які обліковуються за амортизованою собівартістю»	1001	12000
30.06.2024 р	Нарахування процентних доходів за наданим кредитом за період 1.06 - 30.06.2024 р.	2208 «Нараховані доходи за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам, які обліковуються за амортизованою собівартістю»	6052 «Процентні доходи за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам, які обліковуються за амортизованою собівартістю»	276,06
30.06.2024 р	Нарахування щомісячної комісії (12000 грн. х 0,0125) за наданим кредитом:	3578 «Інші нараховані доходи»	6052 «Процентні доходи за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам, які обліковуються за	150

			амортизованою собівартістю»	
02.07. 2024 р.	Сплата клієнтом заборгованості за кредитом	1001	2203	6000
	Сплата клієнтом нарахованих процентів та щомісячної комісії	1001	2208	276,06
	Сплата клієнтом щомісячної комісії	1001	3578	150
31.07. 2024р.	Нарахування процентних доходів за наданим кредитом за період 1.07 - 31.07.2024 р. (6000 грн. x 0,28 /365 днів x 31 днів)	2208	6052	142,68
31.07. 2024 р.	Нарахування щомісячної комісії (12000 грн.х 0, 0125) за наданим кредитом:	3578	6052	150
01.08. 2024	Сплата клієнтом заборгованості за кредитом	1001	2203	6000
	Сплата клієнтом нарахованих процентів та щомісячної комісії	1001	2208	142,68
	Сплата клієнтом щомісячної комісії	1001	3578	150

Завдання 4.7

Встановити відповідність між визначеннями понять (табл. 4.4).

Таблиця 4.4

Основні поняття за темою 4

№ з/п	Поняття	Визначення
1.	Банківський кредит	Означає наявність у банку права для захисту своїх інтересів, недопущення збитків від неповернення боргу через неплатоспроможність позичальника
2.	Кредит	Сукупність усіх позик, наданих банком
3.	Принцип забезпечено сті кредиту	Позичковий капітал банку у грошовій формі, що передається в тимчасове користування контрагенту на засадах (принципах) забезпеченості, повернення, строковості, платності та цільового характеру використання
4.	Кредитний портфель	Будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми

Питання для обговорення:

1. Сформулюйте визначення економічної сутності кредиту.
2. Перерахуйте існуючі форми кредитів і розкрийте їх сутність.
3. Які вам відомі принципи кредитування?
4. Який нормативно-правовий документ регулює відображення в бухгалтерському обліку типових кредитних операцій банків?
5. За якою схемою побудовані синтетичні балансові рахунки, що призначені для обліку кредитних операцій?
6. На яких рахунках обліковується основна сума (тіло) наданих кредитів для юридичних та фізичних осіб?
7. Залежно від яких видів діяльності класифіковано кредити у чинному Плані рахунків бухгалтерського обліку банків України?
8. Що прийнято вважати забезпеченням кредиту?
9. Чи враховується перший і останній день дії кредитного договору при розрахунку процентів за кредитами?
10. Які вам відомі методи нарахування відсотків за кредитами?
11. Яким проведенням можна відобразити у позабалансовому обліку надані зобов'язання з кредитування?

Література:

1. Павелко О. В. Облік і звітність у банках : навч. посіб. [Електронне видання]. Рівне : НУВГП, 2022. 336 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/24616/> (дата звернення: 25.04.2025).
2. Скаско О. І., Сарахман О. М., Рябкова О. В. Фінансовий облік в банках : навч. посіб. Львів, 2024. 292 с.
3. Тютюнник С. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Облік у банках : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр ОП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Полтава : ПДАУ, 2023. 752 с.
4. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України : Постанова Правління НБУ від 21.04.2025 № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18#Text>
5. Павелко О. В., Мазурець А.І. Кредитування банками суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економіка*. 2024. Вип. 4(108). С. 212–228.

Практичне заняття № 6-7
ТЕМА: «МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ
ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ»

План заняття:

1. Економічна сутність вкладів (депозитів) та їх класифікація.

2. Облік вкладів (депозитів) на вимогу клієнтів банку.

Кількість годин: 4 год.

Мета заняття: Формування професійних умінь і навичок студентів з обліковування депозитів, що залучаються від суб'єктів господарювання.

Завдання 5.1

11 серпня 202__ р. ПАТ «Рівне-Банк» (МФО – 334331) укладено договір і залучено депозит від банку ПАТ КБ «Успіх-Банк» (МФО – 305299) у сумі **850000 грн.** строком на 3 місяці під 19,5 % річних. Нарахування процентів відбувається щомісячно за методом **факт/факт** в останній день кожного місяця. Сплата процентів та повернення основної суми депозиту – в останній день дії депозитного договору.

Завдання: відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку ПАТ КБ «Успіх-Банк», зазначити необхідні документи. Для розв'язку задачі слід сформувати журнал реєстрації господарських операцій банку за зразком, наведеним у табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Журнал реєстрації господарських операцій банку

Дата	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума	Документ

Завдання 5.2

01 вересня 202_ р. ПАТ «Фортуна-банк» (МФО – 339022) залучено депозит від ТзОВ «Рівнебуд» у сумі 100000 грн. строком на 3 місяці під 13 % річних. **Проценти сплачуються у кінці терміну дії депозитного договору**, метод нарахування – факт/факт. Депозит повертається своєчасно, шляхом перерахування на поточний рахунок вкладника.

Завдання: скласти бухгалтерські проведення за операціями ПАТ «Фортуна-банк», вказати необхідні документи. Для розв'язку задачі слід сформувати журнал реєстрації господарських операцій банку за зразком, наведеним у табл. 5.1.

Завдання 5.3

11 липня 202_ р. ПАТ «Укрсоцбанк» (МФО – 300023) залучено депозит від фізичної особи у сумі 95000 грн. строком на 3 місяці під 14 % річних через касу банку. **Проценти сплачуються авансом через касу банку**, метод нарахування – факт/факт. Депозит повертається клієнту своєчасно, шляхом перерахування на картковий рахунок вкладника.

Завдання: скласти бухгалтерські проведення за операціями банку, вказати необхідні документи. Для розв'язку задачі слід сформувати журнал реєстрації господарських операцій банку.

Завдання 5.4

15 серпня 202_ р. ПАТ «Укрсоцбанк» (МФО – 300023) залучено депозит від фізичної особи у сумі 100 000 грн. строком на 3 місяці під 15,5 % річних через касу банку. **Проценти сплачуються після закінчення терміну дії депозитного договору** і повертаються через касу банку, метод нарахування відсотків – факт/факт. Депозит повертається клієнту своєчасно, шляхом перерахування на картковий рахунок вкладника.

Завдання: скласти бухгалтерські проведення за операціями банку, вказати необхідні документи. Для розв'язку задачі слід сформувати журнал реєстрації господарських операцій банку.

Завдання 5.5

31.10.2024 р. фізична особа уклала з банком депозитний договір терміном 30 днів і внесла в касу банку 10000 доларів США. Номінальна процентна ставка за депозитом збігається із ринковою ставкою і становить 5% річних. Проценти за депозитом виплачуються в кінці терміну депозиту. Метод обрахування кількості днів – 30/360.

Завдання: проаналізувати розв'язок завдання.

Таблиця 5.2

Журнал реєстрації господарських операцій банку

Дата	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума	Документ
31.10. 2024 р.	Залучення банком коштів фізичної особи на депозит	1001	2630	10000 USD	Пл. інстр. на переказ готівки
30.11. 2024 р.	Нарахування процентів за депозитом за період 1.11-30.11.2024 р.	3800	2638	10000 USD x 0,05/360 днів x 30 днів=41,67 долара США	Внутрішньо банківське розпорядження, відомість нарахування відсотків
		7041	3801	(41,67 USD x 42,495951 USD/UAH=1770,81	
1.12. 2024 р.	Банком повернуто депозит і нараховані проценти на поточний рахунок фізичної особи	2630 2638	2620 2620	10000 USD 41,67 USD	меморіальний ордер

Завдання 5.6

Встановити відповідність між визначеннями понять (табл. 5.3).

Таблиця 5.3

Основні поняття за темою 5

№ з/п	Поняття	Визначення
1.	Вклад (депозит)	Грошові кошти або банківські метали, що розміщені вкладниками в банках на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника або здійснення платежів за розпорядженням власника рахунку
2.	Вклади (депозити) строкові	Операція банку із залучення грошових коштів або банківських металів від вкладників на їх рахунки в банку на договірних засадах або депонування грошових коштів вкладниками з оформленням їх ощадними (депозитними) сертифікатами
3.	Вклади (депозити) на вимогу	Грошові кошти або банківські метали, розміщені вкладниками в банку на визначений договором строк
4.	Вкладна (депозитна) операція	Грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Питання для обговорення:

1. Сформулюйте визначення економічної сутності депозиту.
2. Яким документом регламентовано загальний порядок залучення банками України грошових коштів або банківських металів від юридичних і фізичних осіб на їх поточні та вкладні (депозитні) рахунки та розміщення ощадних (депозитних) сертифікатів?
3. За якими основними ознаками класифікуються депозити (вклади)?
4. Розкрийте сутність строкових депозитів та депозитів на вимогу (до запитання).
5. Який нормативно-правовий документ регулює бухгалтерський облік нарахованих (сплачених) доходів та витрат за вкладними операціями?
6. Яким чином нараховуються проценти на вклад, залучений відповідно до договору банківського вкладу?
7. На яких рахунках обліковуються депозити (вклади) на вимогу?
8. Яким документом підтверджується залучення банками коштів клієнтів на строкові вклади (депозити)?
9. Чи враховується перший і останній день дії депозитного договору при розрахунку процентів закладами (депозитами)?
10. Якими проведеннями обліковується залучення вкладів від фізичних осіб через касу банку?

Література:

1. Павелко О. В. Облік і звітність у банках : навч. посіб. [Електронне видання]. Рівне : НУБГП, 2022. 336 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/24616/> (дата звернення: 25.04.2025).
2. Скаско О. І., Сарахман О. М., Рябкова О. В. Фінансовий облік в банках : навч. посіб. Львів, 2024. 292 с.
3. Тютюнник С. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Облік у банках : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр ОП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Полтава : ПДАУ, 2023. 752 с.

4. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України : Постанова Правління НБУ від 21.04.2025 № 14 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18#Text>

5. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку : Постанова Правління НБУ від 03.12.2003 № 516 у редакції постанови Правління НБУ від 14.07.2022 № 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0144500-22#n6> (дата звернення: 25.04.2025).

6. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <https://mof.gov.ua/uk/msfz> (дата звернення: 03.04.2025).

Практичне заняття № 8

ТЕМА: «МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТА НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ. ТИПОВІ ПРОВЕДЕННЯ З ПРИДБАННЯ ТА ПРОДАЖУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ, НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ.»

План заняття:

1. Основні засади побудови обліку основних засобів та нематеріальних активів банку.

2. Облік операцій з основними засобами та нематеріальними активами банку.

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: Формування професійних умінь і навичок студентів з обліковування операцій з основними засобами, нематеріальними активами.

Завдання 8.1

ПАТ «Укргазбанк» у грудні 202__ р. придбано у клієнта банку-фізичної особи шляхом попередньої оплати вантажопасажирський автобус «Газель» за **557 000 грн.** Цього ж місяця об'єкт введено в експлуатацію. Встановлена банком ліквідаційна вартість – **7 000 грн.** Визначений термін використання – **7 років.**

Завдання: обчислити щорічну суму амортизації та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з придбання основного засобу, його введення в експлуатацію, нарахування амортизації за січень наступного року, якщо банком використовується кумулятивний метод нарахування амортизації.

Завдання 8.2

1.08.202_ р. ПАТ КБ «Приватбанк» шляхом попередньої оплати придбало нове приміщення для розміщення у ньому відділення банку. Вартість одноповерхової будівлі складає 960 000 грн.

5.08.202_ р. приміщення введено в експлуатацію. Очікуваний термін експлуатації становить 20 років. Метод нарахування амортизації – прямолінійний.

10.10.202_ р. ПАТ КБ «Приватбанк» реалізувало приміщення для клієнта банку за ціною 990 000 грн.

11.10.202_ р. надійшли кошти на кореспондентський рахунок банку в НБУ за реалізоване приміщення.

Завдання: відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку ПАТ КБ «Приватбанк», зазначити необхідні документи.

Завдання 8.3

Банком ПАТ «Укргазбанк» у січні 202_ р. придбано право на об'єкт промислової власності. Первісна вартість – **300 000 грн.** Ліквідаційна вартість не встановлена. Визначений термін використання – 10 років.

Завдання: обчислити щорічну суму амортизації та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку операції з нарахування амортизації за лютий 202_ р., якщо банком використовується:

- а) прямолінійний метод нарахування амортизації;
- б) кумулятивний метод нарахування амортизації.

Завдання 8.4

ПАТ «Універсалбанк» запроваджує нову комп'ютерну систему. Для встановлення комп'ютерів придбано окреме приміщення. У процесі його обладнання банк 03.01.202_ р. здійснив на умовах попередньої оплати такі витрати:

- вартість комп'ютерів – 300 000 грн;

- вартість придбаного приміщення у клієнта банку – 500 000 грн;
- вартість розроблення програмного забезпечення – 200 000 грн.

29 січня об'єкти введено в експлуатацію.

Завдання: скласти бухгалтерські проведення за операціями банку ПАТ «Універсалбанк».

Завдання 8.5

Банк ПАТ «Юнекс банк» реалізував службовий автомобіль за ціною 300000 грн. Первісна вартість реалізованого автомобіля – 500000 грн., а нарахований знос упродовж строку експлуатації – 100000 грн.

Завдання: скласти бухгалтерські проведення за операціями банку ПАТ «Юнекс банк».

Завдання 8.6

Банк ПАТ «Оксі Банк» реалізував службовий автомобіль «Lexus», первісна вартість якого 3000000 грн. Упродовж строку експлуатації автомобіля було нараховано знос у сумі 100000 грн.

Завдання: Скласти бухгалтерські проводки з реалізації банком ПАТ «Оксі Банк» автомобіля за умови, що автомобіль було продано за:

- а) 2000000 грн;
- б) 3000000 грн;
- в) 2500000 грн.

Питання для обговорення:

1. Порівняйте визначення основних засобів, нематеріальних активів, що регламентовані бухгалтерським та податковим законодавством.
2. За яких умов об'єкт основних засобів визнається активом?
3. За якою вартістю придбані чи створені основні засоби, нематеріальні активи зараховуються на баланс банку?

4. На які групи поділяються основні засоби для цілей бухгалтерського обліку?

5. На підставі яких документів здійснюється оприбуткування основних засобів, нематеріальних активів, на баланс банку?

6. Що включає облікова процедура з придбання основних засобів, нематеріальних активів?

7. Як обліковується попередня оплата за основні засоби?

8. Які облікові записи передбачає процедура зі створення основних засобів власними силами банку?

9. Сформулюйте визначення економічної сутності амортизації.

10. Чи підлягає амортизації вартість землі і незавершених капітальних інвестицій?

11. Яким нормативно-правовим документом визначено методичні засади облікової інформації про операції з нематеріальними активами банків України?

Література:

1. Павелко О. В. Облік і звітність у банках : навч. посіб. [Електронне видання]. Рівне : НУВГП, 2022. 336 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/24616/> (дата звернення: 25.04.2025).

2. Скаско О. І., Сарахман О. М., Рябкова О. В. Фінансовий облік в банках : навч. посіб. Львів, 2024. 292 с.

3. Тютюнник С. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Облік у банках : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр ОП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Полтава : ПДАУ, 2023. 752 с.

4. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України» : Постанова Правління НБУ 20.12.2005 № 480 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0040-06> (дата звернення: 23.04.2025).

5. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <https://mof.gov.ua/uk/msfz> (дата звернення: 03.04.2025).

Практичне заняття № 9

ТЕМА: «ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ, ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ. ПЛАН ЗАНЯТТЯ:

- 1. Сутність та визнання доходів і витрат банку.*
- 2. Види доходів і витрат банку.*
- 3. Методика обліку доходів і витрат банку.*
- 4. Облік фінансових результатів і розподілу прибутку*

Завдання 9.1

За результатами звітного року банк ПАТ «Мега банк» отримав доходи в обсязі 9500 тис. грн та поніс витрати у сумі 8950 тис. грн.

Завдання: визначити фінансовий результат діяльності банку та відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку, якщо:

- 10% від прибутку спрямовано у загальні резерви,
- 5% – в інші фонди банку,
- решта – до складу нерозподілених прибутків.

Завдання 9.2

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку ПАТ «Креді Агріколь Банк» наступні операції:

- 1) нараховано відсотки банком за користування коштами на вимогу фізичних осіб – 58900 грн;
- 2) нараховано відсотки банком за строковим вкладом (депозитом) суб'єктів господарювання – 81000 грн;
- 3) нараховано відсотки за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання – 48100 грн;
- 4) нараховано проценти за строковим вкладом (депозитом) фізичних осіб – 2900 грн;
- 5) нараховано податок на землю – 1300 грн;
- 6) нараховано інші податки та зборів (обов'язкові платежі), крім податку на прибуток – 8000 грн;
- 7) нараховано заробітну плату (премії, матеріальні допомоги, інші виплати) – 85000 грн;
- 8) створено забезпечення на оплату відпусток – 90000 грн;
- 9) нараховано відпускні (на суму відпускних, що нараховані згідно із законодавством України за невідпрацьований час) – 90000 грн.

Питання для обговорення:

1. Нормами якого документа регламентуються правила обліку доходів і витрат банків України?
2. Сформулюйте визначення доходів і витрат банків згідно з вимогами чинного законодавства.
3. За яких умов визнаються доходи і витрати?
4. Які надходження від інших осіб не визнаються доходами?
5. Що не визнається витратами і не включається до звіту про фінансові результати?
6. Як у МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» передбачено п'ятикрокову модель визнання доходів?
7. Як відбувається нарахування комісійних банків?
8. Як відбувається облік нарахування та сплати загальнодержавних та місцевих податків і зборів (обов'язкових платежів)?
9. Як нараховується та сплачується збір до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб?
10. Як обліковуються розрахунки за авансами, виданими працівникам банку під звіт?

Література:

1. Павелко О. В. Облік і звітність у банках : навч. посіб. [Електронне видання]. Рівне : НУВГП, 2022. 336 с. URL: <https://er3.nuwm.edu.ua/24616/> (дата звернення: 25.04.2025).
2. Скаско О. І., Сарахман О. М., Рябкова О. В. Фінансовий облік в банках : навч. посіб. Львів, 2024. 292 с.
3. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <https://mof.gov.ua/uk/msfz> (дата звернення: 03.04.2025).
4. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України : Постанова Правління НБУ від 21.04.2025 № 14 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18#Text>

Практичне заняття № 10

ТЕМА: «СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БАНКІВ»

ПЛАН ЗАНЯТТЯ:

1. Звітність банків та її користувачі

2. Класифікація звітності банків.

3. Характеристика звітності банків.

Кількість годин: 2 год.

Завдання 10.1

Встановити відповідність між користувачами звітності та вимогами до її формування (табл. 10.2).

Таблиця 10.1

№ з/п	Користувачі звітності	Вимоги
1.	Кредитори	Зацікавлене в аналізі всієї звітності на основі розробленої системи показників. Це дозволяє прогнозувати грошові надходження в банк та приймати рішення про ефективність, з якою банк міг би використовувати додаткові ресурси, визначати свою позицію щодо інших банків тощо
2.	Акціонери	Цікавить інформація про ризик, що супроводжує інвестиції, та дохід від них; вартість акцій, отже, надійність та прибутковість емітента. Джерелом інформації є балансовий звіт і звіт про прибутки та збитки
3.	Керівництво	Зацікавлені в оптимальному виборі партнера і оптимізації обсягу, характеру та рівня ризикованості операцій із банком-контрагентом. Джерелом інформації виступає балансовий звіт
4.	Співробітники	Цікавляться інформацією про ліквідність та платоспроможність банку з метою прогнозування його можливостей вчасно сплатити за фінансовими зобов'язаннями. Джерелом інформації є основна фінансова звітність
5.	Інвестори	Зацікавлені в інформації про стабільність та рентабельність свого банку, його здатність забезпечувати їх заробітну платою, можливість подальшої роботи
6.	Контрагенти	Зацікавлені в інформації, яка дозволила б оцінити здатність банку виплачувати дивіденди, а саме, перелік та обґрунтованість витрат, загальна дохідність банку, обсяг отриманого прибутку. Джерелом інформації є балансовий звіт, звіт про прибутки та збитки, звіт про рух акціонерного капіталу
7.	Органи влади	Отримує інформацію щодо діяльності окремих банків та стабільності банківської системи. Джерелом інформації є публічна фінансова звітність банків
8.	Громадськість	Цікавить інформація про розподіл ресурсів і результати діяльності банків. Джерелом інформації переважно є нефінансова звітність

Завдання 10.2

Сформувати схематично Звіт про фінансовий стан (баланс) банку на 31.12.20__ р. за наступними даними (табл. 10.2):

Таблиця 10.2

№ з/п	Статті балансу	Сума, млн грн
1.	Грошові кошти та їх еквіваленти	10000
2.	Кошти банків	10000
3.	Інший додатковий капітал	4000
4.	Кредити та заборгованість банків	7000
5.	Кошти клієнтів	12000
6.	Субординований борг	13000
7.	Основні засоби та нематеріальні активи	27000
8.	Статутний капітал	55000
9.	Кредити та заборгованість клієнтів	50000
10.	Інвестиційна нерухомість	7000
11.	Інші залучені кошти	24000
12.	Резерви за зобов'язаннями	3000

Завдання 10.3

Заповнити чинну форму Звіту про фінансовий стан (баланс) банку на 31.12.202__ р. за наступними даними (табл. 10.3) (тис. грн):

Таблиця 10.3

№ з/п	Статті балансу	31.12.202__	Попередній рік
1	2	3	4
1.	Грошові кошти та їх еквіваленти	46412441	14035435
2.	Набуті права власності на акції	(518439)	(518439)
3.	Банківські метали	1428	1754
4.	Кошти НБУ	-	4303770
5.	Кошти кредитних установ	5734932	5825397
6.	Кошти у кредитних установах	293570	727055
7.	Похідні фінансові активи	8	523
8.	Кредити клієнтам та фінансова оренда	38985679	45236844
9.	Кошти клієнтів	103359581	65121926
10.	Інші резерви	830936	(347763)

продовження табл. 10.3

1	2	3	4
11.	Інвестиції, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	30410368	18801478
12.	Результат від операцій з акціонерами	(1102304)	(1102304)
13.	Додатковий сплачений капітал	135942	135942
14.	Інвестиційна нерухомість	228857	278028
15.	Відстрочені активи з податку на прибуток	-	75432
16.	Інші активи	469802	553253
17.	Торгові цінні папери	-	333
18.	Інше майно	735298	799144
19.	Статутний капітал	13837000	13837000
20.	Накопичений дефіцит	(4928701)	(6248421)
21.	Похідні фінансові зобов'язання	43624	1830
22.	Основні засоби та нематеріальні активи	1433633	1710795
23.	Активи з права користування	166159	-
24.	Поточні активи з податку на прибуток	-	4921
25.	Поточні зобов'язання з податку на прибуток	21723	-
26.	Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	83681	
27.	Інші зобов'язання	1028522	626529
28.	Резерви під гарантії, зобов'язання та юридичні ризики	478949	589528
29.	Орендні зобов'язання	131747	-

Завдання 10.4

Проаналізувавши річний звіт Укргазбанку, визначте: якими ліцензіями володіє банк; членом яких міжбанківських об'єднань є банк; якою є депозитарна діяльність банку; як відбувається взаємодія із Фондом гарантування вкладів фізичних осіб; яким методом банк формує звіт про рух грошових коштів.

Питання для обговорення:

1) З якою метою складається звітність та які її якісні характеристики?

- 2) Назвати користувачів звітності банків України.
- 3) Які вимоги користувачів звітності банків?
- 4) За якими ознаками можна класифікувати звітність банків?
- 5) Види фінансової звітності банків.
- 6) Чому звітність банків поділяється на основну та допоміжну?
- 7) Яке призначення основної звітності банків?
- 8) Які критерії класифікації звітності, що характеризує депозитну та кредитну діяльність банку?
- 9) Що включає проміжна скорочена фінансова звітність банків?
- 10) У чому полягає зв'язок звітності та бухгалтерського обліку в банках?
- 11) Що вам відомо про Примітки, визначені Методичними рекомендаціями щодо порядку складання приміток до фінансової звітності банків України» від 29.12.2015 № 965?
- 12) Охарактеризуйте звіт про управління банків.
- 13) Що включає повний комплект фінансової звітності Відповідно до МСБО 1 «Подання фінансової звітності»?
- 14) Що становлять собою коригуючі проводки?
- 15) Банк складає та подає звіти та примітки до фінансової звітності на основі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами відповідно до якого переліку звітів та приміток?

Література:

1. Павелко О. В. Облік і звітність у банках : навч. посіб. [Електронне видання]. Рівне : НУВГП, 2022. 336 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/24616/> (дата звернення: 25.04.2025).
2. Скаско О. І., Сарахман О. М., Рябкова О. В. Фінансовий облік в банках : навч. посіб. Львів, 2024. 292 с.
3. Тютюнник С. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Облік у банках : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр ОП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Полтава : ПДАУ, 2023. 752 с.
4. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <https://mof.gov.ua/uk/msfz> (дата звернення: 03.04.2025).
5. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: Постанова Правління НБУ від 24.10.2011 № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11#Text>

5.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Навчальним планом підготовки бакалавра за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування» на вивчення дисципліни “Облік і звітність у банках” передбачено 120 годин, в т.ч. на самостійну роботу – 80 год. для здобувачів денної форми навчання і 108 год. для здобувачів заочної форми навчання. Самостійну роботу передбачено як основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у вільний від аудиторних занять час, що також проводиться у формі презентацій за нижченаведеними питаннями відповідно до порядкового номеру у списку групи (10-20 слайдів, Power Point). Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання подано у табл. 11.1.

Таблиця 11.1

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання

Порядковий номер студента в журналі групи	Тема самостійної роботи	Питання для самостійного опрацювання
1	2	3
1.	Реформування бухгалтерського обліку і звітності в банківській системі України. Організація операційної діяльності в банках України	Етапи реформування бухгалтерського обліку і звітності в банківській системі України та їх характеристика. Сутність операційної діяльності банків. Характеристика функцій фронт-офісу та бек-офісу.
2.	Касові документи: характеристика та вимоги до їх оформлення.	Перелік, характеристика та вимоги до оформлення касових документів, які складаються згідно з касовими операціями. Вимоги до заповнення платіжних інструкцій на перерахування коштів: за товари, роботи, послуги; у погашення платежів до бюджету та фондів соціального страхування тощо
3.	Кредити та їх види. Загальна характеристика, аналітичний та синтетичний облік банківських кредитів	Сутність кредитів та їх класифікація. Сутність і характеристика форм забезпечення банківських кредитів. Аналітичний та синтетичний облік банківських кредитів
4.	Класифікація депозитних операцій банків та їх облік. Депозити фізичних осіб: організація та методика обліку банками	Визначення та види депозитних операцій. Відмінності в аналітичному та синтетичному обліку депозитних операцій залежно від їх видів. Сутність депозитів фізичних осіб. Їх аналітичний та синтетичний облік.

продовження табл. 11.1

1	2	3
5.	Облік розрахункових операцій банків.	Інструкція про безготівкові операції у банку. Вимоги до заповнення платіжних документів на перерахування коштів: за товари, роботи, послуги; у погашення платежів до бюджету та фондів соціального страхування тощо.
6.	Депозити юридичних осіб: облік, види, значення.	Загальна характеристика, аналітичний та синтетичний облік депозитів. Види депозитів.
7.	Облік основних засобів банку	Нормативні документи, сутність, облікове відображення основних засобів банку.
8.	Облік нематеріальних активів банку	Нормативні документи, сутність, облікове відображення нематеріальних активів банку.
9.	Відкриття банками поточних рахунків для суб'єктів господарювання та фізичних осіб	Як відкриваються рахунки, які документи подаються, нормативне регулювання.
10.	Характеристика та особливості побудови плану рахунків бухгалтерського обліку банків України	Характеристика плану рахунків бухгалтерського обліку банків України. особливості плану рахунків бухгалтерського обліку банків України.
11.	Облік касових операцій в банках України	Відображення різних видів касових операцій на рахунках бухгалтерського обліку банків України
12.	Характеристика банківської системи України	Нормативне регулювання. Основні нормативні документи, які регулюють банківську систему України.
14.	Банківська система країн Європи	Скільки існує банків в країні, як вони працюють, хто керує в цілому банківською системою. Основні нормативні документи, які регулюють банківську систему.
15.	Банківська система прибалтійських країн	Побудова банківських систем прибалтійських країн. Кількість державних та приватних банків. Основні нормативні документи, які регулюють банківську систему.
16.	Особливості складання фінансової звітності банків України	Механізм формування фінансової звітності банків України. Склад фінансової звітності банків України. Приклади.

Контроль знань з навчальної дисципліни здійснюється в усній і письмовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають теоретичну частину (тестові завдання) і практичну частину (розрахункові задачі).

Контроль роботи проводиться за такими видами робіт:

- робота на практичних заняттях — шляхом усного опитування і перевірки виконаних практичних завдань;

- підготовка та захист презентації;
- підготовка до видання наукових статей, тез для участі в конференціях.

Шкала оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти відображена в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вид заняття	Бали	Форма контролю
1. Поточна складова оцінювання		
1.1.1. Практична робота 1. Опрацювання фундаментальної облікової моделі на прикладі банківських установ.	до 3	Контроль присутності, робота на занятті, коротке опитування
1.1.2. Практична робота 2. Формування кореспонденцій рахунків з обліку касових операцій, складання касових документів	до 3	Контроль присутності, робота на занятті, коротке опитування
1.1.3. Практична робота 3. Формування кореспонденцій рахунків з обліку розрахункових операцій, складання платіжних інструкцій	до 3	Контроль присутності, робота на занятті, коротке опитування
1.1.4. Практична робота 4-5. Методика та організація обліку кредитування юридичних та фізичних осіб.	до 6	Контроль присутності, робота на занятті, коротке опитування
1.1.5. Практична робота 6-7. Методика та організація обліку депозитних операцій. Розв'язування задач.	до 6	Контроль присутності, робота на занятті, коротке опитування
1.1.6. Практична робота 8. Методика та організація обліку операцій з основними засобами та нематеріальними активами. Типові проведення з придбання та продажу основних засобів та нематеріальних активів, нарахування амортизації.	до 3	Контроль присутності, робота на занятті, коротке опитування
1.1.7. Практична робота 9. Облік доходів і витрат, формування фінансових результатів. Розв'язування задач.	до 3	Контроль присутності, робота на занятті, коротке опитування
1.1.8. Практична робота 10. Складання фінансової звітності банків	до 3	Контроль присутності, робота на занятті, коротке опитування
1.2. Самостійна робота	30	Підготовка звіту за результатами власних досліджень у формі презентації
Всього поточна складова оцінювання:	60	

6. ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Автоматична касова машина (далі – АТМ) – машина, що обслуговує клієнтів у автоматичному або частково автоматичному режимі. До АТМ належать ПТКС та банкомати, депозитні системи, пристрої з видачі/приймання готівки та інших цінностей;

амортизована собівартість фінансового активу або фінансового зобов'язання – сума, у якій оцінюється фінансовий актив або фінансове зобов'язання під час первісного визнання, за вирахуванням отриманих або сплачених коштів [основної суми боргу, процентних доходів (витрат) або інших платежів, пов'язаних з ініціюванням фінансового активу або фінансового зобов'язання], збільшена або зменшена на величину накопиченої амортизації, розрахованої з використанням ефективної ставки відсотка, – різниці між первісно визнаною сумою та сумою погашення фінансового інструменту, а також для фінансових активів скоригована з урахуванням оціночного резерву під кредитні збитки;

аналітичні рахунки – реєстри аналітичного обліку;

бандероль – паперова стрічка (кільце) з установленими характеристиками, яка (яке) використовується для пакування корінців банкнот або пачки [в упаковці Банкнотно-монетного двору Національного банку України];

банкноти – паперові грошові знаки різного номіналу;

банк-кореспондент – банк, філія іноземного банку, що на підставі договору та в порядку, установленому Національним банком, відкриває в іншому банку кореспондентський рахунок;

безготівкові розрахунки – перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів. Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді;

бухгалтерський облік в банках – процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передавання інформації про операції банку зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень;

відокремлений підрозділ – філія, відділення, представництво або інший відокремлений підрозділ, що не має статусу юридичної особи і здійснює свою діяльність від імені юридичної особи – резидента;

відповідальні особи сховища – посадові особи, на яких покладено обов'язки щодо зберігання готівки та інших цінностей у сховищі та виконання операцій з ними;

вклад (депозит) – це грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору;

вклади (депозити) на вимогу – це грошові кошти або банківські метали, що розміщені вкладниками в банках на умовах видачі вкладу (депозиту) на першу вимогу вкладника або здійснення платежів за розпорядженням власника рахунку;

вклади (депозити) строкові – це грошові кошти або банківські метали, розміщені вкладниками в банку на визначений договором строк;

вкладна (депозитна) операція – операція банку із залучення грошових коштів або банківських металів від вкладників на їх рахунки в банку на договірних засадах або депонування грошових коштів вкладниками з оформленням їх ощадними (депозитними) сертифікатами. Операції банків з банківськими металами здійснюються або з фізичною поставкою банківських металів, або без фізичної поставки банківських металів відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України з питань здійснення операцій з валютними цінностями;

вкладний (депозитний) рахунок – рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей, які передаються клієнтом банку в управління на встановлений строк або без зазначення такого строку під визначений процент (дохід) і підлягають поверненню клієнту відповідно до законодавства України та умов договору.

вкладник – суб'єкт господарювання, юридична особа – нерезидент, представництво юридичної особи-нерезидента в Україні, інвестор (представництво іноземного інвестора на території України) за угодою про розподіл продукції (далі – інвестор) та фізична особа, які здійснили розміщення готівкових (безготівкових) грошових коштів або банківських металів на рахунок у банку чи придбали ощадний (депозитний) сертифікат банку України на договірних умовах;

внутрішньобанківські операції – операції банку, що не пов'язані з виконанням доручень клієнтів;

внутрішньобанківські рахунки – усі інші рахунки аналітичного обліку, що не належать до клієнтських рахунків;

готівка – грошові знаки у вигляді банкнот і монет;

договір про касове обслуговування – банківські послуги, що надаються Національним банком банкам (філіям, відділенням), крім банків, у яких запроваджено тимчасову адміністрацію або здійснюється ліквідація, інкасаторським компаніям шляхом приєднання до Публічної пропозиції Національного банку України на укладення Єдиного договору

банківського обслуговування та надання інших послуг Національним банком України

дослідження сумнівних банкнот (монет) національної валюти та банкнот іноземної валюти – аналіз банкнот (монет) з метою перевірки наявності ознак справжності та платіжності, оцінки їх відповідності встановленим зразкам;

електронний розрахунковий документ – документ, інформація в якому представлена у формі електронних даних, уключаючи відповідні реквізити розрахункового документа, який може бути сформований, переданий, збережений і перетворений у візуальну форму представлення електронними засобами;

ідентифікаційний номер індикаторної пломби - унікальна чисельна та/або штрихкодова комбінація, що складається з цифр і використовується для обліку та ідентифікації індикаторних пломб;

індикаторна пломба - пристрій разового використання, який забезпечує опломбування і контроль за захищеністю об'єкта шляхом індикації несанкціонованого доступу та обліковування і відповідає вимогам Національного стандарту України ДСТУ 4551:2006 "Пломби індикаторні. Стійкість до маніпулювання, фальсифікації та підробки. Вимоги та методи випробувань", затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 27 квітня 2006 року № 130;

каса банку – сукупність операційних кас банку (філій, відділень), пунктів дистанційного обслуговування, пунктів обміну іноземної валюти, а також ПТКС та банкоматів;

касовий документ – паперовий або електронний документ, який оформляється для здійснення касової операції. Касовий документ може бути: паперовий для банку (філії, відділення) та клієнта, електронний для банку (філії, відділення) та паперовий для клієнта, електронний для банку та клієнта;

касові операції – операції з видачі готівки, її приймання, обміну не придатних до обігу банкнот (монет) та вилучених з обігу на придатні до обігу банкноти (монети), банкнот на монети, монет на банкноти, банкнот (монет) одного номіналу на банкноти (монети) іншого номіналу, вилучення з обігу сумнівних банкнот (монет), валютно-обмінні операції та операції з банківськими металами, з пам'ятними та інвестиційними монетами, сувенірною та супутньою продукцією, а також операції з приймання на інкасо банкнот іноземної валюти та чеків в іноземній валюті, інших цінностей, які обліковуються на балансових та позабалансових рахунках;

клієнтські рахунки – особові рахунки, за якими обліковуються кошти клієнтів банку. До клієнтських рахунків належать кореспондентські,

поточні, вкладні (депозитні) рахунки, рахунки умовного зберігання (ескроу);

контрольна стрічка - скотч з клейовим покриттям для пакування коробок з банкнотами, яка має захисні елементи, що візуально проявляються в разі її пошкодження;

кореспондентський рахунок – рахунок, що відкривається одним банком іншому банку, філії іноземного банку для здійснення міжбанківських переказів;

корінець банкнот - 100 (сто) банкнот одного номіналу і зразка, які упаковані бандероллю [менше 100 (ста) банкнот - неповний корінець];

коробка для банкнот - картонна тара для зберігання і транспортування банкнот із місткістю 10 пачок одного номіналу;

коробка для монет - картонна тара для зберігання і транспортування монет із місткістю 80-100 блоків одного номіналу, що розташована на напівпалеті;

меморіальний ордер – розрахунковий документ, який складається за ініціативою банку для оформлення операцій щодо списання коштів з рахунку платника і внутрішньобанківських операцій відповідно до Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» та нормативно-правових актів Національного банку;

монети - металеві грошові знаки різного номіналу, до яких належать розмінні та обігові монети національної валюти;

надлишки банкнот (монет) – кількість (сума) зайвих банкнот (монет) щодо кількості (суми), зазначеної на упаковці банкнот чи монет або в касовому документі, супровідній відомості до сумки з готівкою, супровідному касовому ордері до сумки з валютними цінностями;

недостача банкнот (монет) – кількість (сума) банкнот (монет), яких не вистачає, щодо кількості (суми), зазначеної на упаковці банкнот чи монет або в касовому документі, супровідній відомості до сумки з готівкою, супровідному касовому ордері до сумки з валютними цінностями;

номінал банкнот (монет) – вартість, що зазначена на банкнотах (монетах);

обігові монети – монети національної валюти номіналом від 1 гривні, що виконують функцію законного платіжного засобу;

обладнання для автоматизованого оброблення банкнот – обладнання для роботи з банкнотами, яке незалежно від кількості виконуваних функцій забезпечує в автоматичному режимі (без втручання оператора) перераховування банкнот, ідентифікацію захисних ознак банкнот, установлених у цій Інструкції, та фізичне відокремлення (сортування) банкнот на придатні до обігу, не придатні до обігу, сумнівні банкноти;

облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовується банком для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності;

оброблення готівки – комплекс операцій, що включає визначення справжності та платіжності банкнот (монет), сортування, перераховування, формування та пакування відповідно до вимог

обслуговуючий банк (банк, що обслуговує) – банк, у якому відкрито рахунок учаснику безготівкових розрахунків та/або який здійснює для нього на договірних умовах будь-яку з операцій чи послуг, передбачених Законом України «Про банки і банківську діяльність». Обслуговування установ та організацій, оплата видатків яких здійснюється з єдиного казначейського рахунку, виконує також орган, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів;

овердрафт – форма короткострокового кредиту в межах встановленого банком ліміту, що дозволяє здійснювати розрахунки, коли у клієнта на поточному рахунку недостатньо коштів. Кредит овердрафт та нараховані за ним відсотки погашаються автоматично при надходженні коштів на рахунок клієнта

операційна діяльність банку – сукупність технологічних процесів, пов'язаних з документуванням інформації за операціями банку (далі – операції), проведенням їх реєстрації у відповідних регістрах, перевірнянням, вивірнянням та здійсненням контролю за операційними ризиками;

операційна каса – касовий вузол банку (філії, відділення), у якому здійснюються касові операції;

операційний день – частина робочого дня банку, протягом якої приймаються від клієнтів документи на переказ і документи на відкликання та можна, за наявності технічної можливості, здійснити їх оброблення, передавання та виконання. Тривалість операційного дня встановлюється банком самостійно та закріплюється в його внутрішніх нормативних актах;

операційний час – частина операційного дня банку, протягом якої приймаються документи на переказ і документи на відкликання, що мають бути оброблені, передані та виконані цим банком протягом цього самого робочого дня. Тривалість операційного часу встановлюється банком самостійно та закріплюється в його внутрішніх документах;

операція банку – дія або подія, внаслідок якої відбуваються зміни у фінансовому стані банку та яка відображається за балансовими або позабалансовими рахунками банку;

особовий рахунок – рахунок аналітичного обліку операцій з клієнтами банку, що здійснюються відповідно до укладених між банком і клієнтами договорів;

оцінка – процес визначення грошових сум, за якими мають визнаватися і відображатися елементи фінансових звітів у Звіті про фінансовий стан (Баланс) та у Звіті про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати);

ощадний (депозитний) сертифікат – цінний папір, який підтверджує суму вкладу, унесеного в банк України, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання зі спливом установленого строку суми вкладу та процентів, установлених сертифікатом, у банку України, який його видав;

палета з банкнотами - напівпалета, на якій розміщено 24 коробки з банкнотами в шість ярусів - по чотири коробки в одному ярусі одного індексу та номіналу, які об'язані стрепінг-стрічкою, на перетинах якої наклеюються чотири пломби-наклейки;

пачка банкнот – 1000 банкнот одного номіналу і зразка, що складається з 10 корінців банкнот по 100 банкнот (менше 10 корінців – неповна пачка);

первинний документ – документ, який містить відомості про операцію;

підкріплення готівкою – поповнення операційних кас банків (філій, відділень) готівкою національної валюти на підставі ЄДБО;

підприємства – юридичні особи незалежно від форми власності (у тому числі органи державної влади та установи й організації, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету), філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, у тому числі структурні підрозділи, виділені в процесі приватизації, виборчі фонди (політичних партій, виборчих блоків партій та кандидатів у депутати), представництва юридичних осіб-нерезидентів, іноземних інвесторів, фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності;

післяопераційний час – частина робочого дня банку (філії, відділення) після закінчення операційного часу, уключаючи роботу у вихідні та святкові дні, протягом якої здійснюються касові операції з їх відображенням у бухгалтерському обліку не пізніше наступного операційного дня;

платник – особа, з рахунку якої ініціюється переказ коштів або яка ініціює переказ шляхом подання до банку або іншої установи – члена платіжної системи документа на переказ готівки разом з відповідною сумою коштів;

платіжна інструкція - касовий документ в електронній/паперовій формі, який оформляється для здійснення платіжної операції та є розпорядженням платника/ініціатора/отримувача надавачу платіжних послуг щодо виконання платіжної операції;

пломбувальна стрічка - скотч з ідентифікаційним номером та штрихкодом/QR-кодом, що забезпечує опломбування коробок із

банкнотами (монетами), який має захисні елементи, що візуально проявляються в разі її пошкодження. Пломбувальна стрічка на коробках із банкнотами має зелений колір, для монет - червоний;

поточний рахунок – рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України;

придатні до обігу банкноти (монети) – платіжні банкноти (монети) національної валюти, які за дизайном і елементами захисту повністю відповідають зразкам та описам, розміщеним на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку, та не набули під час обігу ознак зношення та пошкоджень;

пред'явник банкнот (монет) - фізична або юридична особа, яка пред'явила на дослідження сумнівні банкноти (монети);

ПТКС - технічний пристрій, що дає змогу користувачу платіжних послуг ініціювати платіжну операцію готівкою, а також виконувати інші операції відповідно до функціональних можливостей цього пристрою;

реєстри синтетичного та аналітичного обліку операцій – носії спеціального формату (паперові, електронні) у вигляді відомостей, книг, журналів, призначені для хронологічного, систематичного або комбінованого накопичення, групування та узагальнення інформації з первинних документів, що прийняті до обліку;

розмінні монети - монети національної валюти, які виконують функції розміну банкнот і обігових монет та законного платіжного засобу;

розрахунковий документ – документ на паперовому носії, що містить доручення та/або вимогу про перерахування коштів з рахунку платника на рахунок отримувача;

розрахунковий чек – розрахунковий документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) банку-емітенту, у якому відкрито його рахунок, про сплату чекодержателю зазначеної в чеку суми коштів;

розрахунково-касове обслуговування – надання банком клієнту на підставі укладеного між ними договору послуг, які пов'язані з переказом коштів з/на рахунок(ок) цього клієнта, видачею йому коштів у готівковій формі, а також здійсненням інших операцій, передбачених договором, форму та зміст якого банк розробляє самостійно;

суб'єкти господарювання – юридичні особи – резиденти і фізичні особи – підприємці;

сторно – спосіб виправлення помилок у реєстрах бухгалтерського обліку шляхом зворотного запису на величину помилки та одночасного зазначення правильної суми. Виправлення вносяться до реєстру бухгалтерського обліку в тому звітному періоді, у якому виявлені

помилки, що можуть виникати під час математичних підрахунків, застосування облікової політики, неправильної інтерпретації фактів, помилкового зарахування та/або списання коштів за рахунками, неналежного виконання посадових обов'язків;

сумнівні банкноти (монети) - банкноти (монети), справжність або платіжність яких викликає сумнів, а також ті, що мають ознаки підроблення, до проведення їх дослідження та складання Національним банком акта про дослідження сумнівних банкнот (монет);

сховище – спеціально обладнане приміщення банку (філії, відділення), сейф, депозитна система та АТМ-сейфи, що використовуються для зберігання готівки та інших цінностей, технічний стан яких відповідає Правилам з організації захисту приміщень банків в Україні, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 10 лютого 2016 року № 63 (зі змінами);

технічні засоби для роботи з готівкою – машини, пристрої, прилади для оброблення банкнот (монет), за допомогою яких виконуються кілька або окремі операції з перерахування банкнот (монет), контролю захисних ознак банкнот (монет), обандеролювання корінців банкнот, упакування банкнот (монет);

факторинг – придбання банком (чи фактор-фірмою) права вимоги щодо виплат за фінансовими зобов'язаннями, що виникли між контрагентами в процесі реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

фінансова звітність – звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності банку

цінності – готівка національної та іноземної валюти, сумнівні, підроблені банкноти, пам'ятні та інвестиційні монети, сувенірна продукція, банківські метали, дорогоцінні метали та дорогоцінне каміння, цінні папери та інші цінності, які мають вартість;

QR-код - графічний елемент у вигляді матричного коду, який містить інформацію та може відображатись як в електронному вигляді, так і на фізичних носіях.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Павелко О. В. Облік і звітність у банках : навч. посіб. [Електронне видання]. Рівне : НУВГП, 2022. 336 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/24616/> (дата звернення: 25.04.2025).

2. Скаско О. І., Сарахман О. М., Рябова О. В. Фінансовий облік в банках : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2024. 292 с.

3.Тютюнник С. В., Лега О. В., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Облік у банках : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр освітньо- професійної програми «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Полтава : ПДАУ, 2023. 752 с.

4.Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III (зі змінами). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 25.04.2025).

Допоміжна література:

6. Про Національний Банк України : Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення: 25.04.2025).

7. Положення про організацію бухгалтерського обліку в банках України: Постанова Правління НБУ 04.07.2018 № 75. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0075500-18#Text> (дата звернення: 25.04.2025).

8. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку : Постанова Правління НБУ від 03.12.2003 № 516 у редакції постанови Правління НБУ від 14.07.2022 № 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0144500-22#n6> (дата звернення: 25.04.2025).

9. Інструкція про порядок організації касової роботи банками та проведення платіжних операцій надавачами платіжних послуг в Україні : Постанова Правління НБУ від 25.09.2018 № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103500-18#Text> (дата звернення: 20.04.2025).

10. Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків : Постанова Правління НБУ від 29.07.2022 № 162. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22#Text>(дата звернення: 21.04.2025).

11. Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг : Постанова Правління НБУ від 29.07.2022 № 163. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22#Text>

(дата

звернення: 21.04.2025).

12. Інструкція про порядок організації касової роботи банками та проведення платіжних операцій надавачами платіжних послуг в Україні : Постанова Правління НБУ від 25.09.2018 р. № 103 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103500-18#n33> (дата звернення: 21.04.2025).

13. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: Постанова Правління НБУ від 24.10.2011 № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11#Text>

14. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку банків України : Постанова Правління НБУ від 11.09.2017 № 89 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0089500-17#n26> (дата звернення: 21.04.2025).

15. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України : Постанова Правління НБУ від 21.04.2025 № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18#Text>

16. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України» : Постанова Правління НБУ 20.12.2005 № 480 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0040-06> (дата звернення: 23.04.2025).

17. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <https://mof.gov.ua/uk/msfz> (дата звернення: 03.04.2025).

18. Павелко О. В., Мазурець А. І. Кредитування банками суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економіка*. 2024. Вип. 4(108). С. 212–228.

19. Павелко О. В., Велігурська А. М. Механізм кредитування позичальників банками в сучасних економічних реаліях. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Сер. Економіка*. 2020. Вип. 4(92). С. 148–165.

Інформаційні ресурси

1. Верховна рада України (Законодавство України). URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 25.04.2025).

2. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk> (дата звернення: 25.04.2025).

4. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: <http://lib.nuwm.edu.ua> (дата звернення: 25.04.2025).

5. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. URL: <https://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 25.04.2025).

6. Національний банк України [Веб-сайт]. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 25.04.2025).